

Baltijas Semkopis.

Matkšā:

Par gadu 2 r., par 1/2 gadu 1 r. 10 l., par 3 mēn. 60 l.; ar peesūstīšanai: a) par pastu: 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; b) Jelgavā: par gadu 2 r. 30 l.

Sludinājumi

matkšā 5 lap. f. par rindinu.

3. gada-gājums.

14:10

Apstallešana:

Jelgavā: „Balt. Semkop.” redakcijā, Katoku eelā № 2 (šeštā); Rihgā: Eelā Kaleju-eelā № 4, pee Kapteina l. un Dugava un Buiša l. l. grahmatu-bodēs; Zitur: Pee mahzitateem, skolotajeem, pag. wezaleem, strih-weceem ic. un wišās grahmatu-bodēs.

1,1,2
6,2,1

18:19

№ 6.

Jelgavā, trešchdeenā, 9. februari.

14:7.

1877.

Rahditajs: Lauksaimneeziba: Semkopības kalenderis preekšč februara mehnesča. Peens. Rahds swars sehklai preekšč plaujas. Kas ir preekšč semtopjeem derigati, graudneeki, talpi jeb rentneeki. Wihtu-kopschana preekšč sehla un seena. Wahrpas: Lini pagehr dšitu semes apstrahdaschānu. Mitu zirpschana. Saluschi kartupeli. Rā gurki cetāisami. Wišpahrīga dala: Wehtstules par Baltijas sadstīwi. Mehšinaschānas mahziba. — Dāschadas sinas: No eesšsemehm. No ahrsemehm. Naudas-papihru zenas. — Andeles sinas. — Dselšs-zeļu brauzeeni. — Atbildes. — Sludinājumi.

Lauksaimneeziba.

626
578

Semkopības kalenderis preekšč februara mehnesča.

Wehl seema muhs tura zeeti; un tas it labi; laj sneega apfegs ari turpmat wehl pasargā muhsu sehjas, jo silts laiks februari muhsu klimatā semkopim ne mas naw par šwehtibu. Wehl arklam un ezeschānu jastahw meerā; tomehr mums wišs jašagatawo, ko wehlaš wajadsehš, laj ar to wairs nebuhtu laiks jakawē, kad pawafara darbi eesahšsees.

1. Muhsu pirmahm ruhpehm tagad wajaga buht, no baribas truhzibas fargatees; warbuht, ka pawafaris agri peenahšs, bet mehš us to newaram pakantees. Otrā februari, šwetschu deenā, faimneekam wehl wajaga buht pušei no wišās baribas; 105 deenas preekšč un 105 deenas pehz otrā februara, preekšč ta laika wis masakais mums bariba ja-aprehkina. Tā tad azis jatura wakā, laj to baribu, kas wehl atlikusi, waretu rittigi eedalit.

2. Otrā februari newajaga tikai pušei baribas pehz mehra un šwara katrā faimneezibā atlikušchāi buht, bet tai labakai un špehzigakai pušei, tadeht ka ta leelakā daka gowu un aitu tikai tagad atnešahš un špehzigatās baribas pagehr. Laj neašmirstam: peens rodahš is afinihm; par katru stopu peena, ko mehš no gows dabujam, mums tai jadod, beš tahš baribas, kuras tai preekšč dšihwibas ušturešchānas wajaga, wehl 3 mahzinas laba seena, laj is šchihš baribas waretu afinis un is pehdejahm atkal peens isgatawotees. Ša mehš dodam masak baribas un gowi tomehr šlauzam, tad ta top ar weenu leesaka.

3. Laba sehklas labiba ir weena no tahm šwarigakahm leetahm preekšč labas bagatas plaujas.

Par šcho leetu mehš jaw reis ihpāschā rakstā „Baltijas Semkopi” plāschā pahrrunajahm. Šchē tikai gribam wehl reis paškubināt, laj katris semkopis to labi apdomā un pehz ta dara. Tikai no laba-kajeem, šmagatajeem graudeem ir špehzigāi kreetni stahdi gaidami.

4. Ar ašbolina sehklahm stahw šchini gadā behdigi; dascham labam semkopim to peetruhts un no sehklu tirgotajeem top daudš sliktu sehklu isšolits. Tur nu jafaka: usmanit un labi apšlatitees, ka ne-nopirktu sehklu, no kuras gandrihš puše ne kam neder. Ihpāschāi šchi sehkla, kura isleekahš sehla, ir ta dahrgakā. Labak matkšā par pateesi labu sehklu augstaku tirgu un sehj šchini gadā notes brihdi druszin plahnak, kahdas 10 mahrz. us puhra weetu, ne ka kad wairak un sliktu sehklu sehj Preekšč sehšchānas ir gan wehl par agru, bet tomehr laiks, labas ašbolina sehklas eegahdatees.

5. Ša kuhši mehšli šakrahahš par daudš augsti, ja februari kahda dala no teem ja-ismet is kuhšs ahrā, tad ir wis labak, kad tos tuhlin uswed us lauka un šmalši isahrda; ja pehz tam wehl ari sneegš

usfriht, tad tas beš šchaubišchānahš daudš masak škahdē, nefa kad mehšlus leelās kaudšes kuhšs preekščā šakrauj. Šaprotams, ka is katris lauks preekšč tam neder; to katris semkopis weegli nojehgs. Tas labakais ir, kad mehšlus, kamehr tee wehl frišchi, us lauka uswed un apar; bet ja tas newar notikt, tad lauksaimneekam no diweem kaunumeem ja-iswehle weens, proti waj nu mehšli jatura pagalmā, jeb ari tee tuhlin us lauka jaišmehta, bet pehdejais kaunums, ka tas masakais, ir ari tas labakais.

6. Tagad pret pawafari wajaga kartupekus ar weenu aprušchināt, laj tee nedihgtu, jo pirmee dihgti ir ar weenu tee špehzigatee, un kartupelim tikai tad jadihgst, kad tas semē jaišstahda. Tapat ari wiši eewainotee un šlimee kartupeli no wešelajeem jaišlāsa.

7. Kam wehl koki un ihpāschāi buhwes koki jazehrt, tas laj pašteidšahš, tapehz ka februari koka šula jaw šahš tezet un koks šawu iskuribu un zeetibu pašaudē.

8. Laj wišus lauka eerotšchus waretu kreetni šataisit, us to februari deesgan laika: kaut jel is katris to isleetatu šew par labu.

14:9

Sintenis.

32:26.

Peens.

666532211j
664322111n.

Štarp šihdamo šugu dšihwneeku ušturešchānai derigahm baribahm peens eekem deesgan eewehrojāmu weetu; wišai šchāi šugai pirmā laika daba peenu par baribu ir peeschlihrufi; tapehz ari peens wišpahrīgi pašihstama leeta. Wehlaš kad dšihwneeka organišms jau tik attihstijees un eestiprinajees, ka peena weetu war zita bariba eenemt, tad peena truhkuma labad wairs newaram bojā eet, kaut gan ne ar labu prahtu šchihš baribas truhkumu peezeešcham. Peens teescham zeenišchānu pelna. Dšihwneekam, lai waretu kahrtigi augt un attihstitees, wajaga baribā daschadōš šaweenojumōš daschadu weelu, gan organišku, gan besorganišku, un daba peenu par tahdu baribu iswehlejusī. Ari tirgošchānas sinā peens nau pehdejais, wišch daudseem dod darbu un maisi; isprotams wišwairak tanis apgabaldōš, kur apstahkli pakauj lopu-kopšchānai selt.

Peens pehz fatura deesgan tuwu afinihm. Negribu wišus peenā atrahdamōš šaweenojumus pee wahrda šaukt, bet til peeminu, ka parastā gows peenā ir 86% uhdens un 14% daschadu zitu weelu. Protams, ka peena šastahws nepaleek weenads; reti diwas gows ar weenadu peenu atradishm. Ari weenas gows peens daschōš laimētōš daschadōš, ka to wehlaš dširdeshm. Peena krahša wišeeem pašihstama, kaut ari ta daudšreis ismainahš, paleek waj šilgana, gaischi-balta, waj eedsehtena. Tikai plahnai kahrtinai peena waram zauri redset, jo wišā miljoneem masu, ar plitahm azihm nesaredšānu peena un tauru kermenišchu peld, kuri ar koki plahnu plehwiti pahrwilkti. Ša til ko šlauf-tam peenam atstahj meerā stahwet, tad tam pa wišsu šazekahš tauru kermenišchi, jeb ta šauzamašs krehjms. Peenam meerā stahwot tauru kermenišchi jeb krehjums šawa weegluma labad špehji augšchā pazeltees, bet tatschu ne wiši, pašchi masakee no teem ašween paleek peenā peldot, tapehz wehl labi nostahdinatā un nokraistitā peenā no 1—1 1/2% krehjuma atrodahš. Daudš weetās esmu redsejis, ka peenu preekšč nostahdina-

12 18 21 25 26 3

ſchanas lej toka ſpannōs un noleef paſiltā weetā, zaur ko peens drihf faſtahbdams ſabeej un ſabeejejis wairs nelauj krehjumam pa wirſu ſa-
 zeltees, tapeh; ari krehjuma toti maſ dabu atſchirt. Za krehjumu grib
 no peena atſchirt, tad peens jalej ſellōs lehjōs traufōs un preeſch
 noſtahdinaſchanas janoleef wehſā weetā, lai wiſmaſaf 30—36 ſtun-
 das nemaſ nedabu faſtahbt. Pee peena ahtras faſtahbſchanas ari
 netihri, no weza ſkabhuma ne-iſmaſgati traufi wainigi. Peh; kad peens
 noſtraiftiſ, ar to war darit peh; patiffchanas.

Peena faſtahws un ihpaſchibas iſmainahs. Pee tam eewehro-
 jami: temperatura un gada-laiſi, lopu-ſuga, wezums, ſlauſchanaſ
 eedaliſchana un laidars.

Temperatura. Wiſpahrigi nemot dſihwneeks wiſ dabigaki
 attihſtahs tur, kur wina tehwa tehwi dſihwojuſchi un kur winſch patſ
 pirmo dwaſchas wilzeenu eefahzis. Weetas guſa, temperatura, gaiſs
 un apfahrtejee dabas ſpehki, dſihwneeka meefas buhwi un dabu tā
 ſalot ſawā ſinā nembami, to peh; ſawa prahta attihſta. Zau no uſ-
 ſkata ween naw gruhti noteift, waj dſihwneeks ir ſiltſemneeks, waj ſee-
 mekneeks. Katrā ſemes joſtā gandrihf ſawadi dſihwneeki un pee ſchah-
 das dſihwneeku eedaliſchanaſ leelakais ſwars temperaturai. Daſchi
 dſihwneeki, it ka dabai par ſpihti, aprod wiſas ſemes joſtās, bet ſee-
 laſa data aprod gruhti, jeb pawifam naw apradinajami ar zitu gaiſu.
 Dſihwneeks ar zitu temperaturu un gaiſu apradinadamees iſmaina ſawas
 meefas buhwi un ſawas ihpaſchibas leelakā jeb maſakā mehrā. Tā
 tad lehti protams, ka dſihwneekam iſmainotees ari peenam, kā dſihw-
 neeku raſchojumam, jaiſmainahs. Lopi, kaſ eeraduſchi mitrōs ſahſtai-
 nōs lihbfenumōs un eelejās dſihwot, dod daud; bet uhderainu, ſchki-
 dru peenu. Karſtās ſemes un kalnainōs widuſchōs dod maſ, bet beesu
 peenu. Muſtums un ſiltums, mitrums un ſauſums, ka waroni par
 augeem walbidami, teem katram norahda weetu, kur buhs augt; muſfu
 ragu lopi pa leelakai datai no augeem uſturahs, un no baribas iſgata-
 wojahs aſinis, no aſinihm peens. Pawaſaras un rudens peens ir daud;
 taukals ne ka waſaras, — un wakarā ſlauktā peenā diwireiſ til daud;
 peena-zutura, ka rihtā waj puſdeenā ſlauktā.

Suga. Zaur dabas un mahſklas ſpehkeem, ragu lopu ahriſs
 weids (iſſkats) un ihpaſchibas daud; iſmanitaſ, tapeh; tagad lopus eedala
 daud; ſugās, no kuraſhm zita preeſch peena un zita preeſch darba
 wairaf deriga. Sugas, kuras Holandiā pee labahm mihtſtahm gani-
 bahm attihſtijufchahs, dod daud; bet ſchkidru peenu; Schweizu kalnu
 ſugas maſ, bet beesu peenu; beſ tam no daſchu ſugu peena iſnahſ
 wairaf ſweeſta, bet maſ ſeera un atkal otradi.

Wezums. Zaur katru meefas kuſtiſchamu no dſihwneeka orga-
 niſma kahda data nobruhkejahs, kura ja-atjauno, ja negribam lai
 dſihwneeks zaur weenmehrigu meefas diſchamu ne-aifeetu bojā. Paſau-
 detu meefas data atjaunoſchana pee dſihwneekem noteef zaur baribas
 peenemſchamu, no kuras waijadſigas weelas pahreet aſinis un no
 aſinihm meefā. Augoſcheem lopeem newajaga til tapeh; baribas peenem,
 laj nobruhketā meefa waretu atjaunotees, bet ari laj organiſms waretu
 attihſtitees, jo ar katru brihdi augoſchaj lopa meefai japeenemahs
 wairumā un ſmagumā. Turpreti wezu lopu baribas uſnemſchanaſ
 un pahrwahriſchanaſ organi jau wahji un neſpehzigigi, bariba wairs
 neteef til labi pahrwahrita un maſaf pahreet aſinis. Preeſch peena
 iſgatawoſchanaſ wajaga aſinu, kuras teſmenī teef pahrwehrſtas par
 peenu; bet tā ka nepeeauguſcham wajaga daud; aſinu preeſch meefas
 uſtureſchanaſ un wezee atkal no baribas maſ aſinu ſpeh; iſdabut, tad
 ari ne no pirmajeem, neſ; ari no otrajeem labas peena doſchanaſ ne ſa-
 gaidiſim. Gowſ wiſ wairaf peena dod no 5. lihdi 12. gadam.

ſlauſchanaſ eedaliſchana. Lai peens pilnigi iſgatawotos,
 tad tam wajaga ſinamu laiſu teſmenī ſtahwet. Daſchi doma, ka jo ſgaki
 peens teſmenī ſtawot, jo taukals taſ paleefot, un tapeh; gowſ til diwireiſes
 deenā ſlauz. Bet diwireiſiga jaunu lopu ſlauſchana, kureem wehl
 teſmens nau pilnigi attihſtijees, ſkahdiga, jo winu peena organi maſ
 teef kuſtinati un maſ ſtrahdā, bet organiſm peeklahjigi ſtrahdajot,
 labaf attihſtahs, ne ka meerā ſtahwet; tapeh; wiſlabaf ir gowſ
 trihf reiſ deenā ſlaukt, jo zaur to wiſwairaf peena war dabuht. Ir
 eewehrots, ka ja triju reiſu weetā ſahſ tilai diwi reiſes ſlaukt, tad
 gowſ daud; maſaf peena iſdob.

Bariba. Baribai un baribas ſagatawoſchanaſ leelſ ſwars
 preeſch peena wairuma un labuma, ſcho jau katrs dſihwē buhs eeweh-

rojis. Rā augſchā mineju, aſinis iſgatawojahs no baribas un no
 aſinihm atkal peens; tā tad bariba ar peenu ſtahw zeetā ſakarā. Kah-
 da bariba paweiſina peena doſchamu, preeſch tam nau ſche weetas.
 Daſchi augi, ka marinas, burfani, ſinepes, ſkabheneſ, dſelteneſ, ſimeneſ
 un daud; zitas ſahles it brihniſchki peenu iſmaina. No marenahm
 un burfaneem paleef taſ dſeltans, no ſinepehm un ſkabhenehm taſ dabu
 nelabu garſchu; no dſeltenehm krehjums top beesafk un ſaldafk, un
 no ſimenehm peens dabu patihkamu ſmarſchu.

Laidars. Weſela dſihwneeka meefas kā ſeemā, tā wakarā
 paſtahw weenads ſiltums, bet ja dſihwneeku aplampj aukſtſ gaiſs,
 tad no meefas ſahſ wairaf ſiltuma juſt, wajaga wairaf baribas; lai
 preeſch jauna ſiltuma iſgatawoſchanaſ buhtu deefgan materiaka, pro-
 tams, ka tad maſaf no baribas ees preeſch zitu produktu iſgatawo-
 ſchanaſ. Muſtſ gaiſs ir ari beesafk; weenadōs aplampumōs aukſta
 un ſilta gaiſa, aukſtā daud; wairaf ſkabhēka, bet ſkabhēkſis daud;
 baribas weelu patehre. Ari leelſ ſiltums ſkahdigſ. Za mitriſ, mig-
 lainſ, ſmazedams karſtſ gaiſs ilgi paſtahw, tad gowſ ſahſ peenu noraut.
 No 12—14 grahdeem peh; R. ſiltſ laidars preeſch ſlauzamahm gowihm
 taſ labafais.

Rrentku ſekabs.

Kahds ſwars ſehklai preeſch planjas.

Za mehſ kahda ſtahda ſehklas uſmanigi apluhkojam, tad lehti
 eewehrojam, ka gandrihf iſkatriſ ſehklas grauds ſawads peh; iſſkata,
 krahfſas, bet it ihpaſchi peh; leeluma un ſmaguma.

No leelaks un ſmagaks ſehklas grauds, jo leelaks un pilnigaks
 ari grauda dihgliſ, bet leelakā un ſmagakā ſehklas graudā ari wairaf
 to weelu, kaſ dihglim pirmā laiſā der par baribu. Domehr tahdai
 daſchadibai preeſch ſtahda, kaſ ij ſehklas rodas, leelſ ſwars.

No ſpehzigaks un pilnigaks ſehklas grauds, jo ſpehzigaks un
 pilnigaks buhs ari grauda dihgliſ un jo pilnigaks dihgliſ, jo pilnigaks
 ari ij ta ſtahds iſaugſ. Tapeh; tad ari ſemtopim jo uſmanigam wa-
 jaga buht pee ſehklas iſwehlefchanaſ, jo ſemes un darba ſpehſta dahr-
 gumſ ſpeeſch wiſus toſ lihbfekſus nent palihgā, zaur kureem raſchi-
 gakas planjas panahkamas. Bet wehl ir toti daud; ſemtopju, kaſ
 uſ ſehklas iſwehlefchanaſ neleef ne kahda leela ſwara.

Praktikā beſ ſehklas tihribas ja-eewehro wehl ſchihſ ihpaſchibas:
 1) ſehklas grandu leelums un pilnigums, 2) ſmagums, 3) ſchchaumalas
 beesums, 4) krahfſa un 5) ſpodrums.

Ka ſehklas ſchini ſinā toti daſchadas, taſ uſ turguſ if deenas
 eewehrojams. Ar ſihkeem ſehklas graudeem tai paſchā druwā nemaſ
 newar tahdu planju panahkt, kā ar rupjeem graudeem. Sihku grandu eet
 uſ mehra jeb puhra wairaf, ne ka rupju grandu. Bet jo wairaf grandu
 mehſ uſ kahdu ſemes gabalu iſſehjam, jo maſaf ruhmes if katram grau-
 dam preeſch augſchanaſ. Za diwdeſmit ſtahduſ audſina uſ ſemes ga-
 balina, kura tilai preeſch deſmit ſtahdeem miueraku weelu, tad tee ne-
 buht newar pilnigi attihſtitees, paleef wahrguki. — Leela nekahrſtiba no-
 teef ari zaur pahraf beesu ſehſchanaſ. Kahdahs, ka daſchſ labſ ſemkopiſ
 domatu, ka winſch zaur beesu ſehſchanaſ war to panahkt, ko taſ pee
 lauku iſſtrahdaſchanaſ un mehſloſchanaſ noſawē. Za ir aloſchanaſ.
 Pawaſari gan beesu ſehja iſſkatahſ jaukaka un ſakaka, bet wehſaf ta
 ſahſ nihkt, tapeh; ka ſtahdi newar pilnigi attihſtitees. Semkopiſ dara
 labaf, ka taſ 1000 ſihku grandu weetā iſſehj tilai 50 rupjus pilnigi
 attihſtituſ grauduſ; zaur to taſ ne ween ſehklu pataupihſ, bet uſaudſi-
 nahſ ſpehzigakuſ, pilnigakuſ ſtahduſ, pahrlabos ſehklu un eeguhs ba-
 gataſas planjas. Pee retas ſehjas ſalmi, wahrpas un graudi attih-
 ſtahs pilnigaki, ſaut ari augſchana un nogatawoſchanaſ wekſahſ ilgak.

Muhſtitis.

Kaſ ir preeſch ſemkopiſeem derigaki, graudneeki, kalpi jeb rentneeki?

(ſtat. Balt. Semf. 52. num. no 1876. g.)

Been. Mather'a kungſ „Balt. Semf.“ ſcho preeſch ſemkopiſeem jo
 ſwarigu jautajeenu iſpehtidams ſpreeſch, ka graudneeki preeſch ſemkopiſa
 it ihpaſchi jau tadehf nederigi, ka tee kawejet labaku lopu-koſpſchamu
 un ar to leelaku un ſpehzigaku mehſlu krahfjumu panahkſchamu, uſ
 ko, ka wiſpahrigi atſihtſ, ſemkopiſas weizinaſchana dibinajotees; ka ſawas

mahjas isrentet esot til pat, ka sawu behrnu swescha audstinafchanai ustizet un ja tas teefcham ne-apeetami darams buhtu, tad wjadsetu tahs us ilgakeem gadeem isrentet, kaut ari ar rentes pa-augstinafchanu if feschgi gadi. — Turpreti esot preefch semkopjeem wifderigafi kalpu pahreneekus turet.

Reti buhs par kahdu jautajeenu wairaf spreesfts un runats, nefa par graudneeku buhschannu, waj tee derigi jeb nederigi preefch semkopjeem. Daschi tos aifstahw, daschi neewa. Tapehz nebuhs warbuht gluschgi weltigi kad mehsh — kaut ar pilnigi sche M. f. spreedumam peekriidami, — wehl ihsumâ tahs wainas apfkatam, ko fairneeko-fchanai ar graudneekem pahrmest waram, un kad mehginajam tai buhschannai, ka graudneeki wehl deefgan beeschi atronahs, to ihsto eemeflu atrast.

Kas ar graudneekem sawu semi apstrahdajis, buhs ar eewehrojis, ka tahdâ kopstrahdaschannâ darbs neschkirahs. Weens pahrmest otram, ka tas masaf pstrahdajis, ka schis un ka tas zitadi waretu buht; wifsem taf naw weenads darba un sirga spehks, ja pat weenada schkirma pee darba. Saimneekam nu saprotams pirmam sche striedini ja-iffchir, katra darbi janofwer, — ja, ne reti teef ir teefas wihri atwesti un ta daschs labs darba brihdis notawets. Weidsot neatleefahs fainneekam ne kas zits, — ja negrib ka mudigakais strahdneeks flinkakam lihds welkashs un ta darbus kawè, — ka sawu semi puhrrweetas eedalit un katram graudneekam sawu gabalu apstrahdaschannai eerahdit. Lai nu gan ar to augfchâ minetas nepatiffchannas beidsahs, tad tomehr zelahs atkal deefgan jaumu. — Schè ir it ihpafchi peemina nama neweenadiba darbâ, kas waj nu zaur kahda graudneeka flinkumu, jeb zaur zitu kahdu peepefchu kawekli — ka wahjibu pee pascha jeb wina sirga, sirga rihku faplihschannu, braunfchannu pee kaleja, us dsir-nawahm, schlutès u. t. pr., — zelahs un daschreis pat fehjamâ un plaujama laikâ darbu nepreezefchami kawè. Sinams ka ziti ta darbu ne strahdahs, kaut ari teem laiks preefch tam atliktu, ka tas pee kalpeem notikt mehds, kur weena strahdneeka istrufschannâ masaf juh-tama. — Pee jaunu fchthu taiffchannas tas wehl eet, kad katram graudneekam sawu taifamu gabalu nomehro, — tomehr gadahs kahda masafa peelahpiffchannâ, kas nelawejami isdarama; kuru tad fawkt? Tee flatahs weens us otu un ne reti atnahf wif, kamehr weens pats to pahri stundâs buhtu padarijis. Ne til pee fchtham eet ta, bet pee wifahm mahjas un semes labofchannahm. — Reti gadifees, ka graudneeks plawu plaujot wakeju fchagaru, akmini jeb tchakarni pee malas noliks. Pehz paraduma tas mehds to til tahlatu pasweest teifdams: Schogad tè, Deews sin kur us preefchu, laj palozahs ari nahkamee plahweji.

Tahlat, ja gribam panahkt labaku, fpehzigaku un leelaku mehflu krahjumu, kas semkopibâ ne-apeetami wjadstigs, — tad ja-eewed ari labaka lopu kopfchannâ, — un to waram til tad panahkt, kad wairaf lopu baribas, kâ aboliu, timoteju, rahzenus, wihkus u. t. pr. fehjam. Graudneekam sinams no tam ne kahds labums ne-atlez, jo no teem pahri lopineem tas pahrdofchannai neko nespehs atlizinat; un fainneekam? — tam zaur baribas nodaliffchannu eet ta pat. —

Katrs semkopis, kas redsejis, kâ ar jaunakam plaujamaam un kufamam maschinam strahdâ, ar fehklas arkleem ar, buhs ari no wina labuma un deriguma pahrllezinajees, un tomehr, kamehr tam graudneeki, tas tos neletahs, jo kam gan fchi darba spehka taupiffchannu par labu nahktu? Kam isdofchannas par maschinu eegahdaschannu?

Wif fchee eemefli atkriht pee semes apstrahdaschannas ar kalpeem. Schè paleef weenadiba eefch semes apstrahdaschannas, ne-aprobeschota fainneezibas labofchannâ un winas augki fainneeka rokâ un tam par labu. Waj tam pahrineeki jeb neprezeti puifchi un meitas derigafi turet, to tas it weegli nojehgs, ja til lones un sawu fainneezibas eerifti falihdsinahs. — Tee, kas labaku lopu kopfchannu eewest tihfo, darihs gan labati neprezetus kalpus peenemdami, jo teem tad wifa lopu bariba paliks nedalita.

Redsejuschgi, ka ar graudneekem ne kahda ihsta semes labofchannâ un semkopibas usplaufschannâ nau panahkama, — jautajam, kapehz tee talab pee leel- kâ masgruntneekem wehl deefgan beeschi top leetati? Tè waretu til diwi ihsti eemefli buht: nespehja pilnigu un labu mahjas inventaru eegahdat un usturet, jeb nespehja jeb negriba kalpus kâ nahkashs ifrikot un usfkatit; jo newaram leegt, ka pee kalpeem

zeefchakas usraudiffchannas wjadstigs, nefa pee graudneekem, ar nodalitu darbu. Schinis gabôs, kur semkopjeem sawas mahjas japehrt un leelakee parahdi masinafchannas terminâ jamakfâ, ehkas jabuhwè, tihrumi japaleelina un ja-eegrofa u. t. t., — teef ne reti daschs labs pirzejs, ka wezs krahjuminich til tahku ne steepj, kawets, sawu mahjas inventaru labot un wairot, turpretim it beeschi wehl ir peespeests, kahdu daku no ta jeb ari wifu pahrdot. Tahdam nu saprotams ne-atleef ne kas zits, ka sawas mahjas us puifsgrauda isdot jeb isrentet. Dtrs eemeflis atronahs pee tahdeem, kas mahjas ar fuhreem puhlineem jau til tahku ismakfajuschgi un isbuhwejuschgi, ka nu atpuhstees un bes kahdas jaunas eegrosiffchannas un mahjas labofchannas sawas wezas deetas kâ fainneeks pee weeglakas usraudiffchannas meerigafi pawadit tihfo. — Daschi teef zaur sawu amatu jau peespeesti, daudfreis no fainneezibas wadiffchannas atrautees, ka tirgotaji un walfts amatu wihri u. t. pr. Tè nu buhtu ta prafiffchannâ, waj tahdâs reifâs derigafi semi us graudneem isdot jeb isrentet. Wifas mahjas isrentet, buhtu til tad aifbidinajams, kad gruntneeks to us ilgakeem, p. pr. 12 gadeem daritu, jeb pats tanis nedfihwotu. — Mahjas us ilgakeem gadeem isrentet, kaut ar ar rentes pa-augstinafchannu pa laikam, mehds masgruntneeki reti darit, un ari teef pee tam daschadi kaweti. Turpreti teef Widsemè daschôs apgabals, ta no leel-, kâ masgruntneekem mahju seme gabaleem no 20 lihds 300 puhrrweetahm isrenteta. Tâ ka zeen. Mather f. par fchahdeem rentneekem ne ka naw peeminejis, tad apraudiffim tos tuwaki. Tihrumi ir sche laukôs eedaliti un lauki atkal puhrrweetas jeb gabals no 3 lihds 5 puhrrw. Katris rentneeks dabu nu tapat katra lauka, ka plawâ sawu gabalu, kas tam pa rentes gadeem pehz kontrakta ja-apstrahda un jalabo. Gantba teem paleef kopâ. Pee buhwes, materiala peedfiffchannas, ka ari no walfts gaitahm un fchku-tehm katram ta us wina kridamâ daka ja-ispilda. Kas muhfu Latweefchu semes strahdneekus pasihst, tas ari sina, zil kahri tee pehz semes, ka wina pat us tahku Kreewiju — us Serbiju dodahs, lihds til zeriba us sawu semes gabalu parahdahs, zeriba sawu darba spehku sew par labu isleetot. — Swabada darba spehka isleetofchannâ ir, kâ sinams, semes strahdneekam likumigi Widsemè ar to kaweta, ka muifchaj nau atkauts klauifbas semi masakôs gabals, nefa 10 dalberi isrentet un pahrdot. Tâ ka nu klauifbas mahjas no daschada leeluma no 10 lihds 80 dalberu ir, tad til koti masai araju datai tahs peeteef un teem pascheem atkal tuhdat preefch to apstrahdaschannas darba spehki jaihrè. — Schè til arajam atleefahs diwi zeki: ja ne-eespehji pats tahdu leelu weetu rentet un ar ziteem darba spehkeem kuptschotees, tad tam pascha seme otram ja-isrentè. Bet fchis likums nau leedjis masgruntneekem, ne muifchneekem semi masakôs dakas isrentet, ko tad ar daudfi ar labu weifmi isdara. Kalpi kahrigi pehz brihwes isleetofchannas sawa darba spehka, makfâ sinams par tahdeem gabaleem labu renti un us gadeem tos rentejuschgi kop un labo sawa labuma deh. Kur tahdu rentes gabalu nau, tur eet par graudneekem. Tur kur fainneeks minetu eemeflu deh kawets sawu semi ar kalpeem apstrahdat, teef daudfahrt fchahda isrentefchannâ par labaku lihdselli usfkatita.

Daudfi fuhrojahs par augstahm kalpu lonehm un zere, ka semes isdofchannâ us graudneem tahs masinahs. — Newaram leegt, ka kalpu lones pehdejâ laikâ stipri zehluschahs, tomehr tas apfihmè til to, ka tanî widu kaudis dsiwè wairaf attihstijuschees un kalpi fahf wairaf preefch dsihwes pagehret, ne ka fchahbu putru (kulteni) un maifi wehderâ un wezas lahpias uhsas kahjâ, no kurahm pats lupatu lastajâs wairs nespehji ifschkirt, waj tahs reifu nahtnas jeb wilmainas bijufchahs. Tagadejee laikî pagehr labaku usturu un apgehrbu kalpeem, wina behrneem ffolas u. t. pr., wairaf peetaupiffchannas jaunibâ deh spehku attihstiffchannahs. Darba spehks ir tapat kâ katra us tirgu westa preze pehz ta wina fagatawofchannâ tehretâ kapitala aprehlenams, wifsch kriht un zelahs zenâ pehz peeprafitaju un peesolitaju fkaita. Ja wairaf peesolitaju, ka peeprafitaju, tad tas buhs lehtals, otradi dahrgats. If fcha ari redsam, kahdi tee ihstee lihdselli, kas pret darba spehka fadahrdinafchannu leetajami. Tee ir peesolitaju wairofchannâ jeb peeprafitaju masinafchannâ. Pirmâ panahkama zaur sweschu darba spehku eewefchannu semè. Tal, kur tas aifwed, redsejahm pee dascheem Widsemes leelgruntneekem, kas Wahjsemneekus if Meklenburgas par saweem semes strahdneekem isweda, Deews sin zil laba no teem zeredami, un wareja pehzat preezatees, ja no teem ta falot til ar weenu

filu azi wakā tika. Otris lihdseklis, peeprafischanas pehz darba spehka un lihdsi ar to ari kalpotaju lones masinat, ir panahkams, kad semkopis pee sawa darba sahkt maschinas leetat, kas strahdneeku skaitu stipri masina. Weens strahdneeks ar 2 juhga Sweedru arflu padara puhdejuma jeb plehsuna arot diwreis wairak, ka ar wezo kahscha arflu. Tapat loti eewehrojama preeksch darba spehka taupischanas ir sehllu arfli, plaujamas maschinas, kas to paschu un wairak strahda, ko 10 lihdj 12 strahdneeki. Tapat taupa darba spehku kutamas maschinas, linu makamas maschinas ar sirgu spehku u. t. pr. un katris fainneeks warehs schahs maschines leetadams pehz sawas semes leeluma weenu jeb wairak strahdneeku masaf turet. — Zaur to paliks wairak darba spehka peesolitaju, nekā peeprafitaju un pehdejee kritihs zenā. Saprotams ari, ka kalpeem ar to darbs paleek weeglaks. Kad wairak fainneeku famestos kopā un eegahdatu minetas maschines, tad waretu katris kahdu jeb kahdas strahdneekus masaf turet un teem tiftu wisas isdoschanas maj warbuht jau 3 lihdj 5 gabōs pilnigi atlihdsinatas un seme nebuhtu wairā ne jarentē, ne us graudeem jaisdod, neds ari par dahrgahm kalpu lonesm jafuhrojahs. — J. Steinbergs.

Wihku-kopichana preeksch sehka un seena.

Jo deenas jo preezigati semtopja firds sahkt pufsteht, ta laika peeminot, kur ar Deewa palihgu drihs attal usfahksim sawus tihrumadarbus, pee tureem ari peekaitama deriga fataihschanahs us wihku-issehichanu preeksch sehka waj seena, ihpafchi tanis fainneezibās, kur waj nu weeglas smilts semes labad ahbolinam nepatihk pareisi isdotes, waj ari kur lopu-baribas krahjumu wispahrigi grib pawairot. Ilu kas to negribehs!

Pawafara, kad sneegs eet us beigahm, uswedami fuhdi us papuwes-lanka, us puhrawetas 35—45 prahwi ragawu-wesumi, kas tuhliit ahrdami un tad ruhpiigi ee-arami, kad seme tai mehra nobreeduje, ka wairā nekese pee arkla un dauds mas drupinajahs; pehz tam, wiswairak fausa laikā arumi peerulejami. Seme tā paleek lihdj sehichanai, kas eekriht 13. waj 12. sehju-nedekā. Us puhrawetas janem isseht 1 puhrs wihku, 1/2 puhrs sirnu, 1/4 p. ausu un 1/2 p. meeschu, kas flehti papreeksch noberami us grihdas un tad wis kopā kreetni janem fajuukt. Pehz sehklas issehichanas wajaga to gruntigi ee-ezeht un beidsot peeruleht. Wisai kuplu augumu wihkeem eegrosa, kad teem, 3—4 zelu garumu panahkufcheem, gipfi waj faufus malkas-pelnus ussehj pa wirsu, puhru us puhrawetas, agrumā kamehr wehl rafas. Plaut winus wajaga kad nahkufchi pilnōs seebōs un peemaisitahs ausas laishahs us plaukschamu. Spailēs, pahru deenu kalfufchas faule, trefchā janem wehrst apfahrt, un zeturtā waj peektā deenā, kad leetus pa tam nau lijis un rafa judufe, jaleek fahrdōs, bet ne pa beesu un labi wakigi, ka nedabun pelejumu. Pehz eejahrdoschanas lauks tuhliit usarams; weetas, kur fahrdi stahw, wehlat top usartas, kad wihki palikuschi deesgan fausi un eewesti. Beidsot lauks duhschigi ezejams un tā tad gataws rudfu-sehichanai, alafch jau augusta mehnescha eefahkumā, protams ja pastahwigs leetus ne-aiffaweja wihku sehuhichanu. Tihru lauku jo drihsat panahk, kad wihkus no ta nowed un lauka malā, us kahdas atmatas re.tos leek fahrdā, kur tad nedekahm war palikt ohrā, ja fahrdōs tika nau pa gulu un lihdjeni nojumts.

Biti, kā p. p. Widsemel Schkeles mahzitajs Broekhusen k., kam gluschi nepateiziga seme, farkanā smilts, wihkus brihscham ari issehj us ne-usartas papuwes, tad tos ee-ar, pee-eze, usahrdā teem fuhdus pa wirsu un beidsot peerule. Zaur to top panahkts ihpafchi tas labums, ka weegla smilts sem fuhdeem nedabu tif pahrliezigi istalst un ka ari paschi fuhdi drehnumu wehl eesuhz is gaisa.

Pahrs no muhsu flawenakeem kimileem, J. v. Liebig un A. Stöckhardt, tizigi leezimeeki, faka ka wihki, sirni re., seebu-laikā plauti, pakafnahkdamai labibai atstahj wehl deesgan spehzigu semi. Winnu fakes, rugaji un nobirufchahs lapinas semei ar augkeem to atdot atpakaf, ko ta angeem aisdewufe preeksch winu jaunibas attihstibas.

„Balt. Semk.“ aipehruajā gada-gahjeenā, 207. lap. pufe atrodam no J. Semits k. pahrliezimeem kahdu raksteenu, kas finatniski gan jauki eefahkajs, tomehr praktiskā noluhkā no masas wehrtibas.

Neluhkojot us maseem mifejumeem un to weenpufigu, bei skaitu-usrah-dijuma issazitu leezinashanu, ka wihku-kultura gahjufe masumā, schoreif peeminesim is raksteena tika weenu weetu, kur teizeens teizeenu atzel, kas blaku salikti tā skau:

„Kur lopus wisu gadu kuhkis baro, tur us lehjahm neleek nekahda ihpafcha swara; tahs usluhko tā papilbidamu baribu, kas ihpafchi laba, kad ahbolinsch nau isdewees.“

„Ahrsemes audsina lehjas wairak deht jakas baribas, nekā deht seena, tā ka tahs nahk tai laikā plaujamas, kad ahbolinsch jau ir appfauts un atahls wehl nau tif tahlu atadsis, ka to waretu plaut.“

J. Semits k., luhdsam fakat, kur tad nu ihsti ir wairak to fainneezibu, kas sawus lopus zauru gadu baro stali, ahrsemē waj eefsch-semē? Zif mehs sinam, Baltijā us semehm pehz tahdahm laikam walti meklefim, bes ween pahru weetās pee Rihgas un rafi ar wehl pee kahdas no muhsu leelafahm pilsehtahm. Tā tad ahrsemneeki gluschi pareisi dara, wihkus sehdam; jo bes scheem waj rudfu-sehta ragu-lopū stakabaroschana wafaras laikā pawisam nau isdarama, tadehl ka aba wihki „nahk tai laikā plaujami, kad ahbolinsch jau ir appfauts un atahls wehl nau tif tahlu atadsis, ka to waretu plaut.“

Wahrpas.

Zini pagehr dsiu semes apstrahdashanu, jo lins ir stahds, kura fakes leen dski semē eefschā. Kur aramā fahrtā jella un apafschā zeets pleens, tur sinams lins aug jell; bet kur dski arta un spehziigi fuhdota seme, tur lina fakes sneefahs 2 lihdj 2 1/2 pehdas dski semē eefschā. Ja tos tahdā semē sehj, tad tee atrod pahrliezimeem mehra baribu, nenoplizina (nenosuhz) senti ne preeksch semis, neds ari preeksch nahkufchās seemas sehjas.

Witu zirpichanai pehz Dr. O. Kellnera ismehginajumeem pee nobaroshanas zaur to ihpafchs swars, ka nosirptas aitas masaf djer, bet wairak ehd un ahtraf nobaroshahs.

Salufchi kartupeli, tā sinam, dabu ihpafchu pajaldu garfchu. Scho garfchu warot nowehrst zaur to, ka fahalufchos kartupekus, bes ka teem eepreeksch kantu atlaisstes, eeleek aukstā uhdeni un tani kahdu stundu tura. Pehz tam kartupeli ja-aplej ar karstu uhdeni un tani attal kahdu stundu jatura. Ja tad kartupekus wahrot, tad teem ne buht wairā ne-efot tahda nepatihkama garfcha, tā fahufcheem kartupekeem. — Ismehginajufchi to ne-efam, tapehz buhtu jawehlahs, ka tahds no lastajameem to ismehginatu un tad sawā laikā par to pasinotu.

Kā gurki cetaisami. Labi cetaisiti gurki duhschu daudfereif labaki usfereichina, ne ka schabis, bet par brihnumu, labi cetaisiti gurki. — ar patihlamu gahrschu — ir tif reti fahneefiam. Waj tee ir par dauds fahki, jeb ari par dauds falkani jeb zitabi flitti, bet ne tad tā, ka duhscha to pagehr. Un ja kahdu reis gurkus ar labu fahbi atrodam, tad arweenu jadomā, tā tee nau pehz ihpafchas rezeptes cetaisiti, bet tika newilichu labi isdewufchus.

Mehginahart kahda weza pawahra rezepti paligā nemt un kas sin, waj mums neisdofees gurkus ar labu gahrschu eeguht un ja tas isdotos, tad sinams cetaisitajam pateizibas netuhks. Dari tā: nem gurkus zif grihi, eeleez tos aukstā, stipri fahlitā uhdeni un kau 6 stundas meerigi stahwet. Pehz 6 stundahm ir tas pats uhdens janoleij, ja-uswahra un tad itin karsts attal us gurkeem ja-usleij un jakauj 12 stundas meerigi stahwet. Pehz tam ir tas pats uhdens janoleij un wehl reis jauwahra un attal us gurkeem jauleij un attal 12 stundas jakauj stahwet. Nu ir gurki no fahi uhdena ja-ijnem un itin fahschā uhdeni ja-eeleek un teem 1 stundu ja-kauj stahwet un tad ja-ijnem un ja-noschahwē. Tad ir janem wefelas nelkes, pipari, drufku losberu lapas un labā wihuetikl ja-eeleek, ja-uswahra un itin karsts ar wisu us gurkeem ja-usleij. Tas pats etikis ir arweenu pehz 4—8—14 deenahm ja-uswahra un attal us gurkeem ja-usleij; ihpafchi tad ir wahrschana isdarama, kad wirs etika krezejumi eero-nahs. Weigās ir kaufti tauti (Schmalz) ja-usleij un tad gurku trants ja-aistaisa. — Wehlos, tā wis par labu isdotos! Pagiru Sprijis.

Wispahriga data.

Wehstules par Baltijas fadsihwi.

No Theodora Roland'a.

IV. wehstule.

Par teem lihdsekeem runajot, ko Wezlatweeschu wadoni sawus zeenteenus ispidot mehds isleetot, mums pirms kriht azis leela wahjiba politiskā jeb, kas schē tas pats, filofisiskā sinā, un leela ismaniba turpreti organifazijas jeb nodibinashanas sinā. Wini paschi netiz zif wahji wini ir us eefschigas politikas lauka, un fahi netiziba scho partiju ahstreem sokem wed at-

pakal jeb uš niššchanu un šakrišchanu. Pahri wišahm leetahm wini tiz, ka winau špehš ešot dandš leelakš, ne ka tas teescham ir. Žif wini šče malbahš, warbuht atšihš winau behrni. Winau pašchi ir išaudšinajušchi leekufuš un ješuituš, kaš melodami wineem stahsta no winau pašpehšchanuš pee kaušchu širdihm un atšihšchanuš, bet muguru atgreušchi tee šmejahš par šawu wadonu weeglprahtibu un behrnišchu tizešchanu. Šchi weeglprahtiba atreebjahš jau tagad un eš weh-letuš, ka Wezlatweešchu wadonu nebuhtu deefgan alli, to atšihš un pehž tam ištireteuš. Eš to wehlejuš tadeht, ka wezai partijai t'f pat teefiba dšihwot, ka tai jaunai, jo preešch tautuš ihstuš attihštibas ir tapat wairak partiju šadšihweš finā waijadšiguš, ka fokā lanninu, ka wišā dabā dašhadibuš un dandšahrtibuš. Otru kaht eš to wehloš tadeht, ka lihđš ar wezo partiju ari jaukafaiš křištiguš dšihweš feeduš, proti ihstā širdštiziba, kaš no ašrigahm šihmehm pa wišam ir šawada, eet un eš mašumā. Šchis jautaiš feeduš, uš ko Latweešchi šawā laikā ir lepojušcheuš, ir wezāš partijaš nopelnuš, to lai leedi, kaš akš. Bet šchim feedam jau draudē šalnaš un tahru šehrga, un pee tam ir wezā partija wišwairak wainiga; tai jaunai šchini leetā nepateefi to wainu uštrauj. — Wezlatweešchu wadonu šliktakā politika, žaur ko tee šawai leetāi nedšeedejamu škadži darijušchi, bija wišpirmuš (ka to jau kšuwam minejušchi) Latweešchu nepeelaišchana pee wahžikšeeem attihštibas lihđšekšeeem. Žif ko šcho wainu atšimnišchi, tee tuhlił šteidšahš atkal otru, wehl jo leelaku padarił. Kamehr wineem nu it šlušam un it nopeetni tautuš attihštibas wadišchanu uš ta no wineem pašcheem jau gadu šimtuš eegrošita un nodibinata žela waijadšija roka nemt un tahdā wišje grošču šawā waldbā paturet, tamehr wini šakla breešmigu troškni želt pret dšemštošcheem, nešpehžigeem, wahjeem „Žaunlatweešcheem“, un žitadi rokaš tihri kšehpi turedami tee žereja ar šchi pulžina apšpeešcham šawu mehrki panahškuchi un špehžigo laika-garu mašā muzinā eepundejušchi! Waj tā dara wadoni, kaš politiški jeb filiošofiški attihštiti? Žaur tahdu politiku wini mašam „Žaunlatweešchu“ pulžinam peeweda šekmigu baribu, šagatawoja tam augliju, plašču druwu un peešpeeda pat toš, kaš lihđš tam nebija ne aukšti, ne karšti, sem šchi pulžina karagu doteuš un wina jo deenáš jo wairak peeaugštošcham špehšam peebeedroteuš. Ža wežee buhtu gudri jeb politiški rittigi darijušchi, tad teem „Žaunlatweešchuš“ ne waijadšija ne mutē nemt, wehl mašak par teem t'f dandš špreest un rakštit. Tad Žaunlatweešcheem ne muhšcham ar tahdu aukáš aštrumu, ar tahdeem mišlu šokeem nebuhtu tahdš šwarš, tahda wehrte peešchirti, ka tas teescham notika. Tas labakaiš lihđšekšiš, tahdu jaunu partiju aplušinat, ir lepna ne-eewehrošchana waj ari ar to šaweenoteuš un uš labu roku dšihwot, žaur ko tad wina uš šawahm kašjahm šoti gruhiti, warbuht ari ne maš nešpehži stahwet un eefaknoteuš. Wezlatweešchi to wareja it labi. Brihwakáš awišeš, brihwprahtigaki rakšti, laipnaka ištirešchanuš pret semakeem kaudihm, jo ušžihštigaka ruhpešchanauš par školahm, — tee buhtu bijušchi lihđšekši, kaš jaunai partijai stahwokli sem kašjahm buhtu atwiltušchi, winaš dšihwibai ašderuš aiššehjušchi un tahdā wišje ihsto eefšigiu meeru un šatizibu uš wišeeem laikeem pašargajušchi un šekmejušchi. Bet wezā partija no tam ne ka negribeja šinat, un kad wina preešch tam pret wižu to it drošči grehštoja, tad wina pehž „Žaunlatweešchu“ pulžina dšimšchanaš tan šinā palika wehl jo ašaka un tahdā wišje it ka mehdidama šawuš preešineekuš išaižinaja uš žihnišchanoš lihđš beidšameem špehšeeem. Un waj wezā partija tagad ir gudraka palikuše? Eš šchambuš; aštraki man leelakš, ka wina nule pakriht atkal tai treščā un wišleelakā wainā: wina tauta šwežiti išdšehšdama deenáš laikā grib wezo Egiptuš tumšibu išplatit! Uš tahdu šoli t'f war naht, kad tee diwi pirmeš šoki ir t'f greiši špehrti, ka wezā partija to darijuše. Eš tizu no wišuš širdš un ešmu dšiki pahreleezinatš, ka šchi buhš wezāš partijaš beidšamā luga, ko ta tagad kaušchu attihštibas teatri špehšle, ja wina šawu politiku nepahrlabuš. Un lai šchi luga buhtu Deewš šin žif gara, — reiš preešchakaramam žakriht, reiš janahł žiteem išrahđitajeem. Eš preežatoš, ja šchi reorganiažija (pahrtaišchana, pahrlabošchana) gara-attihštibas laukā no liktena buhtu nowehleta tagadejo Wezlatweešchu wadonu behrneem; žif jauki taš ir, ka behrni war tehwu maldišchanoš pahrlabot, winau politiškuš grehšuš išdeldet jeb apšegt!

Atkaujeet, žeen. Wezlatweešchi, ka eš pee ta „jaukafā křištiguš

dšihweš feeda“ družin ilgati pakawejuš. Žuhš pašchi šinat, ka šchis feeduš ir eewainotuš; žitadi Žuhš tamdeht netaišit utahdu troškni. Un eš šaku to pašču. Bet waj Žuhš teescham gribat eeteikt, ka „Žaunlatweešchi“ pee tam wainigi? Šaužat un brehžat žif Žuhš gribat, Žumš tomehr neweeuš žilwekš ar gaušču prahtu neklaušihš. Žuhš pašchi ešat tee wainige! Žuhš šinat t'f jauki stahštit par širdi no teorika stahwokla, bet tautuš širdi Žuhš nepašihštāt. Ža wišpirmuš ir ta waina, ka širdš pašemiba un ihsta širdš-tiziba ašihm redšot šuhđ. Žuhšu preešchiteji jo deenáš jo wairak atšihš, kaš Žuhš ihsti ešat, un „Žaunlatweešcheem“ ir weegla leeta, Žuhšu wahžibas išleetot. Tadeht kaušchu širdiš no Žumš atšihš jo deenáš jo wairak; tadeht Žuhšu špehš eet mašumā; tadeht Žuhš beidšot palikšeeet weeni un t'fai mašš pulžinašč Žumš wehl dšeedahš šlawuš un pateikšchanaš dšeešmaš; ta leelaka daka melkšš žitur širdš baribu, širdš meeru, ne pee Žumš; wina eš Žumš fežen, ka Žuhš winau ešat fežen gaušjušchi; wina ištirefeuš pehž Žuhšu tagadejaš preešchihmeuš un Žuhš pšaušit toš angluš no tahš sehklas, ko Žuhš tagad t'f pahrgalwigi šehjat! — Eš daritu netaišnibu, ja eš wišuš Wezlatweešchuš šchim pulkam peeškaititu; eš ešmu t'fai toš wainiguš domajiš un aišnehmiš. Tee šewi žutifeuš aišnemtiš, širdi trahpituš, un to eš gribeju panahšt, žitadi jau mani wahrdi křištu uš ehrtiškeem un dadšcheem. Wezlatweešchu partija ir ari wiširi, kaš žeenigi ka preešch teem šatru brihđi žepuri nonem; bet šchee ir wahja balšš preešch kurlahm aušihm un nepašpehži šawuš apmahšmituš darba-beedruš atšaukt atpakal.

(Žurpinažumš 8. numurā).

Rehkinašchanaš mahžiba

no
D. Thalberga.

Ar preeku žaređi, ka muhšu školáš-grahmatu škaituš augdamuš aug un ka ne-ešam wairuš peešpeesti, gribošči waj negribošči, tureteuš aiš truhšuma pee weenahm paščahm školáš-grahmatahm. Kaut gan newaram nebuht teikt, ka ta ištwehle buhtu jau wišai leeta un waretu kreetnibas šinā mehriteuš ar šchalaika metodikahm grahmatahm, tad tomehr jašaka, ka grahmatu truhšumuš naw žazeoš gandrihš wairuš ne weenā tautuš-školáš preešchmetā. Daščuš preešchmetuš, it ka Kreewu-waloda, ir šaradeuš winau gandrihš wairak, neka wajaga, un tapehž pa wideem dašcha ištahł itin nešehđšiga, žaur ko šakelakš net'f ween leelš raibumuš šchini mahžiba; bet daščuš, kuršč naw ar šcho mahžibu tuwak eepašineuš, leeta ne reti tahš aplamałakš grahmataš. Medomajam, ka ihsta wajadšiba buhš išaižinajuš t'f dandš Kreewu walodaš grahmatu klaja, bet gau warbuht žitš žehloniš. Bet par to šawā weetā. Šchoreiš waram nešt školotajeem šinu par kašdu winau darba-laukā eewehrožamu jaunu grahmatu, kuruš pilniuš ušrakšiš ir šchis: „Rehkinašchanaš mahžiba ar ušdewumeem un ištahłkumeem preešch tautuš-školahm un paščmahžišchanauš no D. Thalberg, Leel-Šezawas školotaja.“ — Štarp wišahm latwišlahm rehkenu-grahmatahm stahw lihđš šchim gan pirmā weetā Tehrauda „Mahžiba galwaš-rehkenu“ — abuš datak. Kreetnu ušdewumu grahmatu tahpeleš-rehkenuš ari mums naw truhžiš, no kurahm peeminam t'f Bantina, Tullija un Tehrauda tahpeleš-rehkenu grahmataš; bet pilniakáš pamahžišchanaš un taišnaka wadištaja ir gan truhžiš šchini preešchmetā, jo Braščuš un Wagnera grahmatinaš ir net'f ween mašuš, bet ari nowezőjuščuš, kaut gan winaš ir preešch šawa laika bijuščuš šoti deriguš un ar labu šinu šaraktitaš. Šchini puštutščā weetā stahjahš nu peeminetā Thalberga k. grahmata. Laika-rakšti nešpehži par wišahm, kaušču ari eewehrožamahm grahmatahm ušnemt plašču pahšpreedumu, un ari mašš nodomš šchoreiš taš naw, bet grihu nešt t'f ween pašinožumu un ihšu pahškatu par grahmatu lihđš ar tahdeem peešihmejuumeem.

Winetai grahmatai ir 144 l. p., beš ištahłkumeem; wina ir paleelā formatā un šadalita 57 šš., kuruš rehkinášchanaš mahžibu no gala eefahłot aišwed lihđš treju-škaitu rehkeem pašihštamaš kahtā, kur it-kahtā š ir papreešču pamahžiba un tad ušdewumi preešch rehkinášchanaš. Šcho grahmatu pehž wišpahriga uškata waretu lihđšinat pehž metoduš un eedalíšchanaš ar Pahušcha „Leitfaden für den Unterricht im Rechnen,“ t'f ween, ka šchaj naw ihpašču rehkina-

ſchanas uſdewumu, bet pati pamahziſchana plaſchafa un taſhafa. Sarafſtitaja nodomu un noluhku, ko winſch pee grahmatas iſdoſchanas nehmiſ, waram rebſet ſchini gabalinâ iſ winas „preeſch-wahrdeem.“

„Eſmu to (grahmatu) ſarafſtijis preeſch tautu ſkolu ſeemas-laiſa, teoretigu un praktiſku puſi eewehrodams, tadehſ domaju, ka nebuſchju pahrmefchamu pelnijis, ka ſcho rehſinaſchanas mahzibu ne-efmu ihſti ſiſtematigi ſarafſtijis, taſ ir: ſoliti pee ſoliſcha ſperdamſ uſ preeſchu gahjis, bet eſmu taiſijis labuſ ſpehreenuſ, tomehr ne lehzeenuſ, un to eſmu darijis ar apſinu, lai tautu ſkolas behrni ihſâ laiſa 2 — 3 ſeemâſ, to no ſkolas waldiſchanas preeſchraſtitu rehſinaſchanas ſinaſchanas mehru ſew waretu peeſawinat, un, kâ ze-reju, tautu ſkolas behrni warehſ ſpert toſ no manim mehrituſ ſokuſ, tadehſ ka tee te tiſ maſini nenahſ pee mahzibaſ, kâ eefſch pilſehtu elementar-ſkolahm, bet jaw no 11 gada, tad teem ſpehka deefgan mahzibâ labuſ ſokuſ uſ preeſchu ſpert. Kad tautu-ſkolâſ tai ihſâ laiſa gribetu tureteeſ pee ſiſtemaſ pedantiga zefa, tad netiſtu taſhtu uſ preeſchu.“

Ir gan rafſtitajam teefa, ka pagafſtu ſkolâſ aiſ ihſa laiſa naw ſpehjamſ iſeet wiſu rehſinaſchanaſ mahzibu ſoliti pee ſoliſcha, jo tad gandrihſ pee ta nemaſ netiſtu, ka behrni waretu jel kant ko patſtah-wigi iſrehſinat, tomehr ſchai grahmatâ ir mumuſ ja-atſiſht daſchi ſpeh-reeni jeb ſoli par pahraf leeleeem un neeſpehjamem. Tâ par ſihmi nemſim 13. l. p., kur ir jaraſta ar zipareem pirmâ uſdewumâ „Trihſ ſimti aſtondeſmit ſeſchi“ un ſeſchpazmitâ jau „Seſch-deſmit tſchetri bilijoni weenſ ſimtiſ tſchetrideſmit peezi tuhſ-ſtoſchi, aſtoni ſimti ſeptindeſmit diwi milijoni, trihſ ſimti deſmit tuhſtoſchi, tſchetri ſimti diwdeſmit trihſ.“

Œhe mumuſ buhtu zeenigſ grahmatas iſdewejiſ jajauta, kadehſ winſch tur to par wajadſigu, mahzit tiſ leelu ſkaiſtu iſpraſchaju, kamehr wehl naw mahzita pati rehſinaſchana? Waj ſche neteeſ iſſchlehrdets weltigi laiſſ pee ne-attiſtita behrna prahta, kamehr pehſ pamaſam lihdſ ar rehſinaſchanaſ ſokeem taſ buhtu iſdaramſ gandrihſ nemanot, un waj, zaur zaurim ſkaiſtot, buhſ pa wiſam ſpehjamſ pirmâ ſeemâ behrnuſ pee weſt pee tiſ leelu ſkaiſtu ſajehgâſ, kâ ka wini war toſ uſraſtit no iſſaſſchanaſ ween?

Naw iſprotamuſ, kadehſ iſnahtumuſ, kuri ſinamuſ tiſ ſkolotajam roſâ ſtahw, ir no eefahkuma rakſtitâſ 1½ kapâſ ne wiſ ar zipareem, bet ar burteem, it ka: „Weenſ ſimtiſ trihſ deſmit diwi tuhſ-ſtoſchi, ſeptini ſimtiſ peeſdeſmit ſeſchi.“ Kad jau no behrna teef praſita paſchâ mahzibaſ eefahkumâ tiſ plaſcha ſkaiſtu ſinaſchana, kâ augſchâ rebſejahm, tad jau wareja palaiſteeſ, ka ſkolotajiſ patſ to mahzidamuſ ari lihdſâ eemahziſeeſ, ja ari nebuhtu ſinajiſ. Ir ſoti kawelliſgi un nepatiſkami, pee uſdewumu atrameſchanaſ ſkaiſtit zauri brihſcham gandrihſ diwi rindâſ burtu, kur peeteef peeſu waj ſeſchu ziparu.

Ir jaleezina ari, ka zeen. rakſtitajiſ naw liziſ ihſti weetâ Lat-weeſchu walodaſ ſkaidrumu un ihpaſchibu. Kaut gan ſchi grahmatâ nepeeder pee tahm, kurahm it ihpaſchi wajaga ſpihdet un buht preeſch-ſihmigahm walodaſ ſinâ, tad tomehr nedrihſt ne pee weenaſ ſchiſ uſ-dewumuſ tiſt iſ azihm iſlaiſtiſ. Un kadehſ tad jaraſta neſkaidrâ wa-loda? waj tad newar rakſtit tiſ pat labi ſkaidrâ, kâ neſkaidrâ? Tâ par ſihmi Thalberga k. ſaka: „No wairoſchamuſ,“ un „daliſchanaſ“ u. t. t. kur latwiſki jaſata: „Par wairoſchaju“ waj wiſlabat beſ preeſchwahrdâ „wairoſchana“ „daliſchana“ u. t. t. Ta pat ari: 16975 rubkôſ dalahſ 35 zilweki,“ kur jaſata. „35 zilweki dala ſawâ ſtarpâ 16975 rubkuſ“ u. t. t. Daſchâſ weetâſ ir eefihmetaſ mahzinaſ wiſpahrigâſ ſihmeſ weetâ ar „Pſd.“ kaſ noſihmejot to paſchu, ko mahrz, bet tiſ Wahzu waloda. Kadehſ tad latwiſkâ ſkolas grahmatâ uſnemt tahdaſ ſihmeſ? waj tad labat newareja liſt „mrz?“ Œchahdaſ leetaſ dod grahmatâi gandrihſi noweſojuſchju iſſklatu, it kâ wina buhtu radijuſeeſ preeſch daſcheem gadu deſniteem, kaut gan zitabi ta ir beh-wejama par jaunu. Tomehr atfal taſ grahmatâi winâſ ihſtâ ſwara nemaſina, un wina ir ar wiſu to praktiga rokaſ grahmatâ preeſch tautâſ ſkolahm, kâ to patſ jau eſmu iſmehginaſiſ, ſawu klaſi wairaf ſchkirâſ daſchâſ nedekâſ pehſ winâſ wadidamuſ, eefam ſahku ſchahſ rindinaſ rakſtit.

Kalnineekſ.

Daſchadaſ ſinaſ.

No eefſchjemehm.

No Jelgawaſ 27. janwari pulkſten 4 no rihta Gowena muſi-ſchinâ ugunuſ iſzelahſ, bet tapa ahtri nodſehſta. — 25. janwari Gûn-thera kaſarne noſchahweeſ ſapeeru-unterofizeerſ Michail Sokolowſ. Kapehſ? — taſ pee iſmekleſchanaſ lihdſ ſchim wehl naw iſrahdiſjeeſ.

Iſ Jelgawaſ. Œchejeneſ amatneeku beedriba noſwineja 31. merzi ſawu 4. dibinaſchanaſ deenu, pee kam ari muſhu miſkots gu-bernatora kungſ, ka ari birgermeiſterſ Œchmidtſ un 2 aiſſtahwi no Tukumâ beedribâſ dalibu nehma. Rihdſeneeki atſuhtija ar telegrafu „4000 balſigu“ ſweizinaſchamu.

Rihgaſ Latweeſchu beedribâſ rihoſchanaſ pagahjuſchâ gada bijuſchâſ deefgan ſekmigâſ, un beedriba pee wiſahm leelahm iſdoſchanaſ ar nau du nahkuſi zauri. It ihpaſchi uſplaukuſchi jau-tajeenu iſſkaidroſchanaſ wakari un iſbrauzeeni ſakumuſ, pee kureem tiſ jautra peedalſchanaſ bijuſi, ka no tahm 300 rubk. pahri palikuſchi, kamehr turpretim agraf iſdoſchanaſ eenaſſchanaſ pahſpeh-juſchâſ. Beedriba eenehmufi pa wiſam 15,881 rubk. 94½ kap. un iſdewuſe 12,510 rubk. 28 kap.

No krona Œufelinaſ top „Mahjaſ weeſim“ ſinotſ, ka 18 janwari uſlauſta tureneſ pareiſtiziga baſniza un aplaupita. Œkahde lihdſ 200 rub.

Iganni preeſch ſawaſ jaunzelamaſ Aleſandra-ſkolas jau 22,860 rub. ſalaſijuſchi, kamehr muſhu kapitalſ preeſch ta paſcha no-luhka tikai lihdſ 1822 rub. leelſ!

No Jaunpilaſ rakſta, ka H. C. Œchepſky kungſ, kaſ tur 23 gaduſ par ſkolotaju un ehrgelneeku bijiſ, uſ Œaldu par ehrgelneeku aiſejot, no dſimluga barona von der Rede ar ſelta grebſemu un tep-deki un no pagafſta ar ſelta pulkſtenu un ſehdi par uſzihtigu amata kopſchaju apdahwinatſ.

Iſ Peterburgaſ. 30. janwari Don Carloſ ſchurp atbrauza un apmetahſ eefſch weefnizaſ „Demuth“ apakſch ta wahrda herzogſ no Madridaſ. Winu pawada adjutantſ Wolta un kambarkungſ Reſpalbiſ.

28. janwari Œeſchlectu miniſtra kungſ atwehlejiſ awi-ſeſ „Birſchâſ“ weetâ jaunu awiſi „Hauſ Bbrz“ (Muſhu laiſi) iſdot.

Obeſâ ſahdiſiba un dſerſchana ar weenu wairojoteeſ. It deenaſ topot kahdi 30 peedſchruſchi par nakti krahtinâ eeflodſiti; kaut gan polizija tahduſ ne maſ wehl neaiſteekot, kuri zit nezik ſtingri uſ kah-jahm. Wakarâ pehſ pulkſt. 6 ne weenſ wairſ ne-efot droſchſ, ka tam uſ eelaſ kaſchoku no muguraſ nenowelk. Preeſch kahdahm deenahm tur 10 perſonaſ apzeetinataſ, pee kurahm atraſtaſ wairaf ka 30 ne-riktigu dokumentu un kahdi 17 neriktigi ſehgeki.

Warſchawâ noſwineja 1873. g. 400 gadu Kopernikuſ'a-ſweht-kuſ, pee kam daſchi apnehmahſ dahwanaſ laſit, laj waretu pee tureneſ uniwerſiteteſ ſchim ſlawenam aſtronomam par peeminaſ ſtipendiju dibi-nat. Ar wal dibaſ atwehleſchaju ari eefahka dahwanaſ laſit un, ka „Peterburgaſ Heroldſ“ ſino, tad jau 16000 rub. ſalaſiti, kâ ka ar ſcho mahzibaſ gada eefakumu pirmo Kopernikuſ'a-ſtipendiju jaw wareja iſdaliſt. Stipendija peeſpreeſta ſtudentam Nikolajam.

No ahſjemehm.

Politikaſ nedekâſ-pahrſklatſ.

Kad mumuſ it deenaſ buhtu jaraſta politikaſ pahſklatſ, tad laiſkam it deenaſ buhtu atfal ja-atſauz, kaſ wakar kkuwa ſinotſ; tagad ſinamuſ peeteef, ka to reiſi nedekâ daram. Iſgahjuſchâ nedekâ mumuſ bija jaſino, ka **Montenegrija** pehſ Turku miniſteru mainiſchanaſ tagad jo gatawa uſ meera lihgſchaju. Mumuſ pee tam kâ bija ap-ſirdi, it kâ taſ knapi buhtu tizamuſ; tadehſ mehſ pee ſchi teikuma pee-likahm diwi jautafchanaſ ſihmeſ no redakzijaſ puſeſ. Œchodeen ſcho ſihmju teefa waram ſinot, ka pee iſlihgſchanaſ ar **Turku** wal dibu Montenegrija ihpaſchi leelaſ gruhtibaſ padara! Sini nu kaſ jatiz!

„Baltijas Semkopis“

isnakt ari sĥini 1877. g. un nesĥ, tĥ lihdĥ sĥim, sĥinas un mahzibas par lauksaimneeziĥu, lopu-, biĥu- un dahrĥu-kopĥĥanu, tĥ ari

politikas un zitas sĥinas

un pahrĥpreedumus par dasĥadahlm leetahlm.

Maksa: par gadu 2 r., par 1/2 g. 1 r. 10 f. un ar peesĥtĥĥĥanu 2 r. 60 f. un 1 r. 40 f. Rihgĥ ar peesĥtĥĥĥanu zaur grahmata-pahrĥdotawahlm 2 r. 30 kap. f.

Apstellesĥana: wiĥas weetas, tur un tĥ jau laitratĥus apstella. Kas no lauteem 6 eĥf. uĥ weenu adreĥi par pastu apstella, dabu weenu eĥf. par weĥti klahĥ.

Iĥbalĥĥanas weetas: Jelgawĥ: grahmata-pahrĥdotawĥs un pee kopmaneeem Klein, H pfer un Siller k.k.; Rihgĥ: grahmata-pahrĥdotawĥs un pee kopmaneeem Berghendorff, Rakku- un Sĥkluĥnu-eelu stuhri, N  13, un Windmann, Mhr-Rihgĥs Rakku-eela N  18.

Birmee f. g. num. ir weĥt ar weenu dabujami.

Jelgawĥ, Katoku eela N  2.

Redakĥija.

Batawi wehrptas

wilainas wehweru-dĥijas

preekĥĥ eesĥĥanas

wadmalĥ un puswadmalĥ

nupat uĥ ihpaĥĥu apstellesĥĥanu ťakehĥma un pahrĥdod par mehrenu zenu

A. Schweissing.

Jelgawĥ, leela eela N  14.

[3-1]

E. Sieslack'a

grahmatu- un biĥĥu-drukatawĥ,

Jelgawĥ,

pee tirgus-platĥĥa,

ir ťĥahdas, no wiĥa paĥĥa apgahdataĥ, jaunĥs

grahmataĥ tagad pat tĥ isnahĥuĥĥas un

wiĥĥs Baltijas grahmata-pahrĥdotawĥs

dabujamas:

Jauna

Pawahru-grahmata

no

Sahlr,

Mahnes barona, Sahn leelĥinga pawahru.

Peeras sestdeenas

if maneem jaunibas-gadeem.

Stahĥts if Nu-Zorkas dĥihwes,

par usmudinasĥĥanu, dĥĥstees peĥĥ mahzibahlm,

pahrĥtullots no

Zimermana Jana.

Ari jaunĥ, ar daudĥ bildehm pufĥĥots

Latweeĥĥu kalenderis

uĥ gadu

1877

ir pee manis dabujams, kas ar ťaweem daudĥeem pawairojumeem ihpaĥĥi preekĥĥ semtureem ir toti berigs.

Wiĥi darbi top ihĥatĥ laĥtĥ un gliĥti pagatawoti.

Semkopibas lauka-riĥkus

u n

plaujamĥ-maĥĥines

tĥ: masuĥ eĥrglu-arkluĥs peĥĥ kahlĥa pa wiĥam jauna mudula, Hohenheimes arkluĥs ar puleretu teĥlu dĥfels diwjuhgu un tĥ nosautus Jelgawĥs arkluĥs kas goda-maĥĥu iĥpelnĥjuĥĥi, ezesĥas, eĥĥtirpatorus ťirgu-grahbeklus, unĥwersal-plataĥ-ťeĥĥamas maĥĥines ar ťrituleem,

„Buckeye“

ťaĥĥaditas ťaĥtu un labibas plaujamĥ-maĥĥines, dasĥadas weĥĥĥĥanas-maĥĥines, eĥĥelu-maĥĥines, ar roku greeĥĥamas un gepetu-ĥulamas maĥĥines, tura leela iĥweĥle uĥ leĥgera

Zieglerĥ un beedriĥ,

Rihgĥ, leela Pils-eela Nr. 19.

Romiĥĥioners preekĥĥ Smolensĥas semkopibas-beedribas

sem Sawas Reĥariĥtas Augĥtibas Deelĥĥĥta Nikolajo Nikolajewiĥĥĥa Wezata aĥĥĥahweĥĥanas.

Sweedru, Augleesĥu un Wahju ween- un diwjuhgu no toka ťeĥ dĥĥeles taiĥĥtus.

Arklus

Ezesĥas ar toka-ťelehm

Urĥlu dalas,

ka: ťahwi, soles, ťriĥĥes-deĥtus no labataĥĥ un jaunataĥĥ formas

is fabrikas no

Desverum'a Brud,

Sweedrija,

peedahwa no ťawas weenigahĥ pahrĥdoĥĥanas-weetas

J. W. Grahmann,

Rihgĥ,

Nikolaja-eela, ťreĥlneeku dahrĥam blakus.

5 rubl. pateizibas naudas un ťirĥnĥgu paldees

tam, kas man palĥdĥĥeĥĥ atkal pee mana ťirga tiĥt, kas manim 13. janwarĥ f. g. ťĥarp Salgales baĥnĥu un Preedes-ĥrogu, mani iĥmeĥtajot, nojudis. Siĥmes: beĥrs ťirĥs wiĥĥĥĥa leelumĥ, 6 g. weĥs, balta ťihme uĥ peeri un purna, melnas ťreĥpes un aĥte. Niĥjuhĥts tas bija baltĥs kulbĥs, aĥdas paugĥs un weĥrĥeĥs ar masu Kreemu loku. [2-1]

Jahnis Bullens, Mesĥotnes Bullenu ťaimnees.

No Mesĥotnes pagasta waldbĥĥanas — Bauskas aprĥntĥ — teel zaur ťĥo wiĥi pee ťĥi pagasta peederigi, 1856. g. dĥĥmuĥĥi wiĥriĥĥi, kureem tadeĥĥ ťĥogad jalose, — usaiĥinati, wiĥu weĥlotais liĥĥf 1. merz f. g. deĥĥ ťaĥĥadĥĥanas taĥs Saĥautĥĥanas-listes preekĥĥ 1877. g. pee ťĥiĥĥ pagasta waldbĥĥanas meldeetes. — Tĥ klahĥ teel peeminets, ka tee, ture liĥĥf nolĥĥtam laĥĥam ne buĥs meldejuĥĥees, neĥĥis wiĥas taĥs nastas, kas zaur tam ťeltos. —

Mesĥotnes pagasta waldbĥĥana, tani 27. janw. 1877.

Pagasta weĥat: **J. Freimann.**

Pagasta ťriĥm: **J. Steinhart.**

Sabi diĥĥĥoĥĥas

ahbolina u. timoti ťeĥklas

pahrĥdod par leĥtateem zeneem

Likkop un beedr.

Jelgawĥ leelaja eela

[3-1] pretim Latweeĥĥu baĥnĥzai.

Peezpadmit tuĥĥĥoĥĥu ťeegelnu

ir pahrwedami no Dĥolmuĥĥĥas ťeegelni-zaĥ liĥĥf ťalzgafes Sildegon mahjahlm. Peeteĥĥĥanas un nolĥĥĥĥana Wiĥnas weeĥnĥza pee

Samuel Weinberg.

van Dyk,

Rihgĥ,

leela ťmilĥĥu eela

Claytona

lokomobileĥ, kul-

maĥĥines,

Packarda

superĥoĥĥats

un wiĥadas zitas lauksaimn. maĥĥin. u. riĥli.

Ar rotahlm, tĥ ari ar ťahjahm dĥe-namas

ťĥuĥĥĥanas-maĥĥines

preekĥĥ mahjas-bruĥĥes, tĥ ari preekĥĥ ťrodeereem, kureeĥeem, reĥdinee-keem pahrĥdod par leĥtahlm zenahlm [167]

Ziegler un beedr.